

ΤΑΞΗ: Γ΄ ΓΕΝΙΚΟΥ ΛΥΚΕΙΟΥ
ΠΡΟΣΑΝΑΤΟΛΙΣΜΟΣ: ΑΝΘΡΩΠΙΣΤΙΚΩΝ ΣΠΟΥΔΩΝ
ΜΑΘΗΜΑ: ΙΣΤΟΡΙΑ

Ημερομηνία: Δευτέρα 7 Ιανουαρίου 2019
Διάρκεια Εξέτασης: 3 ώρες

ΑΠΑΝΤΗΣΕΙΣ

ΟΜΑΔΑ Α

ΘΕΜΑ Α1

- α. Λάθος
- β. Λάθος
- γ. Σωστό
- δ. Σωστό
- ε. Λάθος

ΘΕΜΑ Α2

- α. σχολ. βιβλίο, σελ. 22: «Ο Α΄ Παγκόσμιος πόλεμος, οι καταστροφές που προκάλεσε ... χρειάστηκε μια νέα αρχή».
- β. σχολ. βιβλίο, σελ. 50-51: «Το Νοέμβριο του 1920 η φιλοσυμμαχική κυβέρνηση ... σε σκληρό και δαπανηρό πόλεμο».
- γ. σχολ. βιβλίο, σελ. 84: «Η οργάνωση των κομμάτων ήταν εμφανής ... ή ευνοϊκών ρυθμίσεων υπέρ της εκλογικής τους περιφέρειας».

ΘΕΜΑ Β1

- α. σχολ. βιβλίο, σελ. 35-37: «Η αλλαγή των ρυθμών ανάπτυξης από τη δεκαετία του 1860 ... δεν θα μπορούσαν να ολοκληρωθούν».
- β. σχολ. βιβλίο, σελ. 38: «Τα αποτελέσματα ήταν θετικά ... οι πολεμικές κινητοποιήσεις του παρελθόντος».

ΘΕΜΑ Β2

- α. σχολ. βιβλίο, σελ. 77: «Μέσα στην Εθνοσυνέλευση του 1862-1864 συγκροτήθηκαν οι πυρήνες των δύο μεγάλων παρατάξεων, των **πεδινών** και των **ορεινών**, όπως ονομάστηκαν, αλλά και δύο άλλων πολιτικών σχηματισμών, με μικρότερη απήχηση, του **Εθνικού Κομιτάτου** και των **Εκλεκτικών**».
- β. σχολ. βιβλίο, σελ. 77: «Οι πεδινοί είχαν ως ηγέτη τον Δημήτριο Βούλγαρη ... στη συγκρότηση αυτών των δύο παρατάξεων».

ΟΜΑΔΑ Β**ΘΕΜΑ Γ1****Ενδεικτική απάντηση**

(πλάγια γράμματα με υπογράμμιση: χωρία της απάντησης όπου αξιοποιούνται τα κείμενα)

α. (σχολ. βιβλίο: σελ. 39-40)

Οι πρώτες δειλές ενδείξεις συνεργασίας του ελληνικού κράτους με τους Έλληνες ομογενείς εμφανίστηκαν στη δεκαετία του 1870. Η εξέλιξη αυτή είναι πιθανό να οφειλόταν στην κρίση του 1873, που μείωσε τις αποδόσεις των ευρωπαϊκών κεφαλαίων και προκάλεσε τη μεταφορά τους προς τα ανατολικά, σε αναζήτηση επικερδών τοποθετήσεων. Η μετακίνηση αυτή πίεσε οικονομικά τους πλούσιους Έλληνες της διασποράς, οι οποίοι αναζήτησαν με τη σειρά τους νέα πεδία επιχειρηματική δραστηριότητας, ανακαλύπτοντας έτσι και την Ελλάδα.

Αναλυτικότερα, όπως προκύπτει και από το **Κείμενο Α** η ανάπτυξη οικονομικών δραστηριοτήτων των Ελλήνων ομογενών στο ελληνικό κράτος στη δεκαετία του 1870 συνδέεται άμεσα με τις δυσμενείς οικονομικές συνθήκες που επικράτησαν γι' αυτούς στο εξωτερικό. Συγκεκριμένα, είτε εκτοπίστηκαν από την έλευση των ευρωπαϊών κεφαλαιούχων είτε αναζήτησαν χώρους με διαφορετικές από τις ισχύουσες επενδυτικές πολιτικές και ευκαιρίες.

Παράλληλα, όμως, και η ίδια η Ελλάδα αποτέλεσε πρόσφορο έδαφος για επενδύσεις καθώς παρείχε κίνητρα στους ενδιαφερόμενους κεφαλαιούχους. Αναφορικά με το τελευταίο, κατά την περίοδο της τρικουπικής διακυβέρνησης υιοθετήθηκαν ελκυστικές οικονομικές τακτικές για το παροικιακό κεφάλαιο μέσα από μια σειρά μέτρων όπως ήταν η προώθηση της έμμεσης φορολογίας εις βάρος της άμεσης, η φοροελάφρυνση των κληρονόμων και η ενίσχυση των εισοδημάτων των μεγαλογαιοκτημόνων μέσω των ευνοϊκών ρυθμίσεων των δασμών γι' αυτούς.

Στη συνέχεια, με βάση τις πληροφορίες του **Κειμένου Α**, οι ελπίδες των ελληνικών κρατικών παραγόντων για αναπτυξιακή πορεία της χώρας αποδείχθηκαν αβάσιμες καθώς δεν εξέφραζαν τις προθέσεις των Ελλήνων ομογενών. Ειδικότερα, οι κεφαλαιούχοι της διασποράς έκαναν στον ελληνικό χώρο τοποθετήσεις που αφορούσαν

ΕΠΑΝΑΛΗΠΤΙΚΑ ΘΕΜΑΤΑ 2019

Α΄ ΦΑΣΗ

Ε_3.Ιλ3Α(α)

κυρίως στον εμπορικό τομέα, γεγονός που συνάδει με την παραδοσιακή επιχειρηματική τους δραστηριότητα. Ως προς αυτό διέφεραν από τους Ευρωπαίους κεφαλαιούχους, οι οποίοι στήριζαν με την οικονομική τους δράση την εκβιομηχάνιση των δυτικών χωρών. Αυτή η εξέλιξη στάθηκε αδύνατη για την Ελλάδα μέσω των επενδύσεων των Ελλήνων ομογενών καθώς η επιχειρηματική τους στόχευση δεν προσανατολιζόταν προς τον βιομηχανικό τομέα.

Συνοψίζοντας, η δεκαετία του 1870 χαρακτηρίζεται από την εμφάνιση του παροικιακού κεφαλαίου στην Ελλάδα χωρίς όμως να εκπληρώνει τις αναπτυξιακές και εκσυγχρονιστικές προσδοκίες κυρίως των κυβερνήσεων του Τρικούπη .

β. (σχολ. βιβλίο: σελ. 40)

Βασικό χαρακτηριστικό αυτών των επενδύσεων ήταν ο ευκαιριακός χαρακτήρας και η ρευστότητά τους. Το κύριο μέλημα φαίνεται ότι ήταν η δυνατότητα γρήγορης απόσβεσης και επανεξαγωγής των κεφαλαίων στο εξωτερικό, στις πρώτες ενδείξεις για επικερδέστερες τοποθετήσεις.

Οι πληροφορίες αυτές επιβεβαιώνονται και από το **Κείμενο Β**, ενώ παράλληλα αναφέρεται πως στην προσπάθειά τους να αποφύγουν τον κίνδυνο απώλειας των κεφαλαίων τους έθεταν μεγάλους συντελεστές απόσβεσης μειώνοντας έτσι το χρονικό διάστημα παραμονής της τοποθέτησής τους στην επικίνδυνη ελληνική αγορά. Σε άλλες περιπτώσεις επενδύσεων που ήταν εκτεθειμένες καθημερινά στους κινδύνους της ελληνικής οικονομικής πραγματικότητας, οι όροι που επέβαλαν ήταν καθαρά κερδοσκοπικοί.

Ταυτόχρονα, η ελληνική αγορά δεν έδινε τόσες υποσχέσεις, ώστε να επιχειρούνται τοποθετήσεις με μακροχρόνιες προοπτικές. Χαρακτηριστικά στο **Κείμενο Γ** αναφέρεται ότι οι επενδύσεις στις οποίες προβαίνει το ομογενειακό κεφάλαιο στην Ελλάδα δεν συνδέονται με τις εγχώριες παραγωγικές δυνάμεις και δραστηριότητες αλλά με τομείς που αφορούν στη συνεργασία με τις χώρες του εξωτερικού. Η εύκολη μετατρεψιμότητα της δραχμής ενίσχυε αυτά τα βραχύβια περάσματα του ομογενειακού κεφαλαίου από τη χώρα. Στο **Κείμενο Γ** επισημαίνεται, επίσης, πως σε ορισμένες περιοχές της Ελλάδας η τοποθέτηση κεφαλαίων από το εξωτερικό ήταν ιδιαίτερος έντονη γεγονός που γινόταν αντιληπτό από τον έντονο εκχρηματισμό στις περιοχές αυτές. Ο χαρακτηρισμός αυτός της οικονομικής συμπεριφοράς ως κερδοσκοπικής δεν απέχει πολύ από την αλήθεια. Από το **Κείμενο Γ** πληροφορούμαστε ότι οι οικονομικές απαιτήσεις των επενδυτών του εξωτερικού αποσκοπούσαν στην εξασφάλιση τεράστιων κερδών σε σχέση με το κεφάλαιο που σκόπευαν να επενδύσουν. Και οι τρόποι που υιοθέτησαν για να εξασφαλίσουν αυτές τις αποδόσεις περιορίζονταν στη βραχύβια κερδοσκοπική συμπεριφορά τους αφενός και στην αξιοποίηση των «αδύναμων» οικονομιών που επικρατούν κάποιες χώρες της Ανατολικής Μεσογείου. Σ' αυτή την περιοχή, στις παρυφές δηλαδή του σκληρού πυρήνα της καπιταλιστικής ανάπτυξης, το κεφάλαιο λειτουργούσε με βάση το κυνήγι της ευκαιρίας, της γρήγορης απόδοσης, την κερδοσκοπία, με λίγα λόγια.

ΘΕΜΑ Δ1**Ενδεικτική απάντηση**

(πλάγια γράμματα με υπογράμμιση: χωρία της απάντησης όπου αξιοποιούνται τα κείμενα)

(σχολ. βιβλίο: σελ. 70): Ενδεικτικός πρόλογος: Η επανάσταση της 3^{ης} Σεπτεμβρίου 1843 έδρασε καταλυτικά στη διαμόρφωση των πολιτικών πραγμάτων. Οι πολιτικές και ιδεολογικές αντιλήψεις των κομμάτων εκφράστηκαν με μεγαλύτερη σαφήνεια και τα κόμματα άρχισαν να παίζουν ενεργότερο ρόλο στην πολιτική ζωή της χώρας. Η δυναμική παρουσία των κομμάτων στην πολιτική ζωή της χώρας αποδεικνύεται και από το γεγονός ότι οι τρεις ηγέτες τους διηύθυναν τις εργασίες της Εθνοσυνέλευσης κατά το 1843- 1844. Οι ηγέτες αυτοί κατόρθωσαν να αποφύγουν τις ακραίες θέσεις, να επιβληθούν στις ριζοσπαστικές ομάδες των κομμάτων τους και να πάρουν από κοινού αποφάσεις για τις συνταγματικές ρυθμίσεις.

α. (σχολ. βιβλίο: σελ. 73)

Ωστόσο, τα πολιτικά κόμματα, μετά την ψήφιση του Συντάγματος του 1844, μολονότι θα μπορούσαν να αναπτυχθούν περαιτέρω μέσα στο νέο συνταγματικό καθεστώς, έδειξαν συμπτώματα στασιμότητας και δεν ανταποκρίθηκαν στις νέες ανάγκες, κάτι που εν τέλει τα οδήγησε σε παρακμή. Χαρακτηριστικά του κλίματος της εποχής είναι όσα αναφέρονται στο **Κείμενο Α**, στο οποίο επισημαίνεται ότι μετά την υιοθέτηση του συνταγματικού χάρτη, ανάμεσα στο παλάτι, την κυβέρνηση αλλά και την αντιπολίτευση αρχίζουν να συνθλίβονται τα θεμελιώδη δικαιώματα του ελληνικού λαού, όπως η ανεξαρτησία, και επιπλέον παραμερίζεται και η αντιμετώπιση των βασικών του προβλημάτων. Πιο συγκεκριμένα το ρωσικό κόμμα, με επικεφαλής τον Ανδρέα Μεταξά, έχει ουσιαστικά ικανοποιήσει κατά τη χρονική περίοδο ανάμεσα στα δύο Συντάγματα (1844- 1864), όλα του τα αιτήματα, τα οποία είχαν σχέση με την Ορθόδοξη Εκκλησία. Οι ναπαίοι προέβαλλαν σε κάθε περίπτωση τον κίνδυνο για την Ορθοδοξία, όμως καθώς τα μεγάλα εκκλησιαστικά ζητήματα είχαν λυθεί και όλοι οι πολιτικοί πρέσβευαν το ορθόδοξο δόγμα, το ρωσικό κόμμα δεν είχε πλέον λόγο ύπαρξης, εφόσον δεν είχε θέσεις για πιο επίκαιρα θέματα. Όπως χαρακτηριστικά αναφέρεται και στο **Κείμενο Α** ο Μεταξάς αντιπολιτευόταν μεν την κυβέρνηση προβάλλοντας μάλιστα και συνταγματικά αιτήματα, όμως αναφορικά στις σχέσεις του με τον Όθωνα και το παλάτι, παρουσιαζόταν διαλλακτικότερος ως φορέας της τσαρικής πολιτικής, η οποία θεωρούσε τον ελληνικό θρόνο «σαν ένα από τα στηρίγματα των ρωσικών επιδιώξεων στο Αιγαίο». Μάλιστα η Ρωσία, έχοντας συμφέρον να προξενεί προβλήματα σε βάρος της Οθωμανικής αυτοκρατορίας και διαβλέποντας ότι «τα νήματα του φιλοπόλεμου μεγαλοϊδεατισμού ξεκινούσαν από το παλάτι του Όθωνα», ενδιαφερόταν για τη συνέχιση και ενίσχυση της ανακτορικής πολιτικής του Βασιλιά και κατά συνέπεια για τη διατήρηση και του ίδιου στον ελληνικό θρόνο.

ΕΠΑΝΑΛΗΠΤΙΚΑ ΘΕΜΑΤΑ 2019
Α΄ ΦΑΣΗ

Ε_3.Ιλ3Α(α)

(σχολ. βιβλίο: σελ. 73)

Από την άλλη πλευρά ο Όθωνας και το γαλλικό κόμμα συμφωνούσαν απόλυτα στην άσκηση μιας πολιτικής που θα διασφάλιζε με κάθε τρόπο την κοινοβουλευτική δικτατορία του Κωλέττη. Ο τελευταίος μάλιστα ως ο αρχηγός του γαλλικού κόμματος, επεδίωκε μια κυβερνητική πολιτική που θα ενίσχυε τον ρόλο του βασιλιά υπονομεύοντας με αυτό τον τρόπο, τον κοινοβουλευτισμό. Δεν δίσταζε να χρησιμοποιεί βία και νοθεία για να τρομοκρατεί τους εκλογείς, ώστε να ψηφίζουν υπέρ του κόμματός του. Κάπως έτσι κέρδισε στις εκλογές του 1844, ενώ το 1846/1847 κατείχε ο ίδιος πέντε από τα επτά υπουργεία της κυβέρνησής του, δεν παρουσιαζόταν όμως σχεδόν καθόλου στο Κοινοβούλιο και καθιστούσε αδύνατο τον έλεγχο της εκτελεστικής εξουσίας. Επέβαλε έτσι ένα είδος κοινοβουλευτικής δικτατορίας, όπως χαρακτηριστικά επισημαίνεται και στο **Κείμενο Α**, στο οποίο αναφέρεται ακόμη ότι ο Κωλέττης ήταν «δεμένος» στο άρμα της πολιτικής του Γάλλου βασιλιά Λουδοβίκου- Φιλίππου και του πρωθυπουργού του Γκυζώ. Αντιπρόσωπος της γαλλικής πολιτικής στο ελληνικό βασίλειο «ή καλύτερα υπερκυβερνήτης του, είναι ο Γάλλος πρεσβευτής Πισκατόρ», άνθρωπος με τεράστια επιρροή και πολιτική δύναμη στο εσωτερικό της Ελλάδας, πιο δυνατός και από τον ίδιο τον Όθωνα, όπως χαρακτηριστικά διαπίστωναν και οι σύγχρονοι της εποχής. Η παραπάνω κατάσταση θα άλλαζε μετά τον θάνατο του Κωλέττη, το 1847, οπότε το γαλλικό κόμμα πέρασε σε φάση παρακμής, αφού επικράτησε εσωτερική διαμάχη για τη διαδοχή.

(σχολ. βιβλίο: σελ. 73)

Στον αντίποδα των πολιτικών εξελίξεων στην Ελλάδα, βρισκόταν το αγγλικό κόμμα με επικεφαλής τον Αλέξανδρο Μαυροκορδάτο. Το κόμμα αυτό ασκούσε σφοδρή αντιπολίτευση στον Όθωνα και την κυβέρνηση του γαλλικού κόμματος, εξαιτίας και της τακτικής που υιοθετούσε ο βασιλιάς να ενισχύει τους κυβερνητικούς υποψηφίους και κατά συνέπεια να οδηγεί τα κόμματα της αντιπολίτευσης σε διαρκή σύγκρουση με την αυλή, σε μια περίοδο που οι διαφωνίες τους είχαν απαλυνθεί. Σύμφωνα μάλιστα και με τις πληροφορίες που παρατίθενται στο **Κείμενο Α** ο Μαυροκορδάτος μολονότι ασκεί έντονη αντιπαλατιανή πολιτική, ποτέ δεν τόλμησε- πέρα από έμμεσες απειλές- να θέσει ανοικτά πολιτειακό ζήτημα. Η αντιπολίτευσή του ενστερνιζόταν την γραμμή της αγγλικής πολιτικής στην Ανατολή, η οποία επιθούσε την εδαφική ακεραιότητα της Οθωμανικής αυτοκρατορίας, κυρίως στο ευρωπαϊκό της τμήμα, σε βάρος της Ελλάδας και των υπόδουλων ελληνικών περιοχών, ως ανάχωμα στην πρόωθηση των άλλων δυνάμεων στην ανατολική λεκάνη της Μεσογείου προστατεύοντας με αυτόν τον τρόπο το δρόμο των Ινδιών από ενδεχόμενο κίνδυνο, που θα μπορούσε να προκύψει από τυχόν βαλκανικές περιπλοκές. Η γραμμή αυτή της Βρετανικής πολιτικής μέσω του αγγλικού κόμματος, εκφραζόταν τοπικά και με το σύνθημα «πρώτα η ανασυγκρότηση και έπειτα η εξωτερική δράση».

ΕΠΑΝΑΛΗΠΤΙΚΑ ΘΕΜΑΤΑ 2019
Α΄ ΦΑΣΗ**E_3.Ιλ3Α(α)**

Όπως γίνεται κατανοητό από τα παραπάνω τα τρία «ξενικά» κόμματα, αν και αποτελούσαν αναγκαιότητα της εποχής, δεν μπόρεσαν να ανταποκριθούν στις νέες ανάγκες και απαιτήσεις της εποχής και νομοτελειακά οδηγήθηκαν στην παρακμή και την εξαφάνιση από την πολιτική σκηνή του τόπου.

Παρατήρηση προς τους συναδέλφους διορθωτές:

Ο ενδεικτικός πρόλογος δεν κρίνεται απαραίτητος στην απάντηση. Ωστόσο, αν χρησιμοποιηθεί, ας γίνει αποδεκτός.

β) (σχολ. βιβλίο: σελ. 73-74)

Ένα από τα γεγονότα που επιτάχυνε την παρακμή των «ξενικών» κομμάτων ήταν και ο Κριμαϊκός πόλεμος (1853- 1856) στην διάρκεια του οποίου το αγγλικό και το γαλλικό κόμμα έχασαν την εμπιστοσύνη των οπαδών τους, μετά τη βίαιη συμπεριφορά της Γαλλίας και κυρίως της Αγγλίας απέναντι στην Ελλάδα, με το ναυτικό αποκλεισμό της χώρας. Για τη Βρετανία ειδικότερα είχε προηγηθεί και η υπόθεση Πατσίφικο, η οποία είχε δυσχεράνει τις σχέσεις των δύο χωρών. Όπως χαρακτηριστικά αναφέρεται στο **Κείμενο Β** του ιστορικού παραθέματος, μετά το θάνατο του Κωλέττη το 1847, η αγγλική κυβέρνηση προσπάθησε να εξαναγκάσει τον Όθωνα να αναθέσει την πρωθυπουργία στον Αλέξανδρο Μαυροκορδάτο, τον αρχηγό του αγγλικού κόμματος και κύριο φορέα της βρετανικής πολιτικής στον ελλαδικό χώρο. Όμως η φιλορωσική στάση που υιοθέτησε ο βασιλιάς, ύστερα μάλιστα και την επέμβαση της Ρωσίας για τη διάσωση του ελληνικού θρόνου καθώς και η αλληλογραφία που διατηρούσε ο Βαυαρός βασιλιάς με τον Τσάρο, έδειχναν πως το στέμμα είχε στενούς δεσμούς με την αυλή της Πετρούπολης, γεγονός που αποτελούσε τροχοπέδη στην κυριαρχία της Αγγλίας στην Ελλάδα. Έτσι δρομολογήθηκε η ταπείνωση του Όθωνα με το προσφιλές αγγλικό σύστημα της επίδειξης της ναυτικής δύναμης, που θα έφτανε μέχρι τον ανηλεή αποκλεισμό των παραλίων της Ελλάδας από τον αγγλικό στόλο. Το μόνο που χρειαζόταν η αγγλική εξωτερική πολιτική για να προχωρήσει στην εφαρμογή του σχεδίου της ήταν μια αφορμή. Και η αφορμή δόθηκε τη Μεγάλη Παρασκευή του 1847, όταν μερικοί φανατικοί θρησκευόμενοι λεηλάτησαν και έβαλαν φωτιά στο σπίτι του Εβραιοπορτογάλου Δαβίδ Πατσίφικο, Βρετανού υπηκόου, ο οποίος ζήτησε την παρέμβαση της βρετανικής πρεσβείας απαιτώντας υπερβολική αποζημίωση για το σπίτι και την οικοσκευή του που είχαν καταστραφεί. Έτσι στις 3/ 16 Ιανουαρίου 1850 ο αγγλικός στόλος άραξε στο λιμάνι του Πειραιά και ο Άγγλος ναύαρχος Πάρκερ ανέβηκε στην Αθήνα, πήγε στην αγγλική πρεσβεία και μαζί με τον Άγγλο πρεσβευτή Ουάις, επισκέφθηκαν τον υπουργό των Εξωτερικών και του επέδωσαν τελεσίγραφο με το οποίο απαιτούσαν η ελληνική κυβέρνηση να τακτοποιήσει ορισμένες εκκρεμότητες που υπήρχαν ανάμεσα στις δύο χώρες, διαφορετικά ο αγγλικός στόλος θα απέκλειε τα ελληνικά παράλια. Ανάμεσα στα άλλα που περιλάμβανε το αγγλικό τελεσίγραφο, εκτός από την ικανοποίηση των απαιτήσεων του Πατσίφικο ήταν και η άμεση καταβολή της

ΕΠΑΝΑΛΗΠΤΙΚΑ ΘΕΜΑΤΑ 2019

Α΄ ΦΑΣΗ

E_3.Ιλ3Α(α)

αποζημιώσεως ενός οικοπέδου του Άγγλου ιστορικού Γεωργίου Φίνλεϋ, που είχε απαλλοτριωθεί για τη δημιουργία μέρους του Βασιλικού Κήπου, όπως και η επίλυση της εκκρεμότητας των αμφισβητούμενων νησιών Σαπιέντζα και Ελαφώνησος μεταξύ του ελληνικού βασιλείου και της Ιονίου Πολιτείας.

Ο υπουργός των Εξωτερικών Ανδρέας Λόντος απέρριψε το τελεσίγραφο, ως άδικο, και με την ενέργειά του αυτή συμφώνησε και η ελληνική κυβέρνηση. Ο Πάρκερ σε αντίποινα, διέταξε τον αποκλεισμό του Πειραιά, που κατέστη επιζήμιος για την ελληνική οικονομία. Οι μεταφορές σταμάτησαν, τα τρόφιμα έλειψαν και λιμός έπεσε σε όλη τη χώρα. Η χώρα ταλανιζόταν από θανάτους και πείνα. Τη δεινή κατάσταση της επικράτειας και του λαού περιγράφει με πολύ γλαφυρό τρόπο ο Μακρυγιάννης, αυτόπτης μάρτυρας των γεγονότων. Ο στρατηγός αναφέρει χαρακτηριστικά το αίσθημα της ταπείνωσης και την εξαθλίωση που έζησε ο ελληνικός λαός αφού δημεύτηκαν όλα τα ελληνικά εμπορικά πλοία, το εμπόριο κύρια πηγή εσόδων του ελληνικού κράτους σταμάτησε, ενώ οι νησιώτες άρχισαν να πεθαίνουν από την πείνα. Το μέγεθος της εθνικής ταπείνωσης αποτυπώνεται στα λόγια του Μακρυγιάννη «τζαλαπάτησαν τη σημαία μας» και ο ίδιος επισημαίνει ότι ο λαός ήταν έτοιμος για επανάσταση την ίδια στιγμή που οι οπαδοί του αγγλικού κόμματος το εγκατέλειπαν και όλος ο λαός στάθηκε απέναντί του.

Η Ελλάδα διαμαρτυρήθηκε έντονα στις άλλες Προστάτιδες Δυνάμεις για τον αγγλικό αποκλεισμό, με αποτέλεσμα να προκληθεί η άμεση παρέμβαση της Ρωσίας προς το Λονδίνο υπέρ της Ελλάδας και τα θέματα να τεθούν υπό το καθεστώς διαιτησίας. Ωστόσο, δεν βρέθηκε λύση και έτσι η ελληνική κυβέρνηση τον Απρίλιο του 1850 να αναγκαστεί να ζητήσει συγγνώμη από την Αγγλία και να αποζημιώσει τον Πατσίφικο και τον Φίνλεϋ. Η οικονομική επιβάρυνση όμως που είχε υποστεί η χώρα από το ναυτικό αποκλεισμό ήταν τόσο ισχυρή, ώστε με εισήγηση και πάλι της Ρωσίας, αποφασίστηκε να χαριστούν τα τοκοχρεολύσια του δανείου των 60.000.000 φράγκων, για να αποσοβηθεί η ολοκληρωτική κατάρρευση της ελληνικής οικονομίας.

Ο ναυτικός αποκλεισμός, λόγω των επιπτώσεων που προκάλεσε, επιβεβαίωσε επίσης και τις μικρές οικονομικές δυνατότητες της χώρας. Η ευνοϊκή στάση της Ρωσίας είχε ως αποτέλεσμα το ρωσικό κόμμα να αποκτήσει προσωρινά πολιτικά κέρδη από αυτήν. Η ήττα όμως της Ρωσίας στον Κριμαϊκό πόλεμο συνέβαλε στην αποδυνάμωση του κόμματος, το οποίο σταδιακά εξαφανίστηκε από την πολιτική σκηνή μαζί με τα άλλα δύο το αγγλικό και το γαλλικό. Άλλωστε, η παρακμή των ξενικών κομμάτων εκτός από τα παραπάνω συνέπεσε και με την ανάδειξη και μιας νέας γενιάς ανθρώπων με εντελώς διαφορετική νοοτροπία και καταβολές, η οποία αποστασιοποιήθηκε από τις αντιπαραθέσεις που κυριαρχούσαν στα κόμματα που τις εξέφραζαν.